

DE BODDE
(VOORTGEZET) SPECIAAL ONDERWIJS VOOR ZML

SchoolOndersteuningsProfiel (SOP)SO

2022

Inhoud

School Ondersteuningsprofiel (SOP) SO De Bodde : oktober 2022	6
Algemene gegevens	6
Inleiding	7
Elke leerling in beeld: doelgroepenmodel	8
Didactiek: beheersingsdoelen leerstandaard SO	15
Vertelt wat gezonde en ongezonde voeding is	22
Streefplanning leerroutes De Bodde 11-2020.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Algemeen.....	24
a. Het SO en passend onderwijs.....	24
b. De positie van het SO	24
Visie	24
2. Missie.....	26
3. Doelstelling.....	27
Leerlingen-Leerlingenzorg.....	28
Leerlingen.....	28
Toelating en plaatsing van leerlingen.....	29

a. Aanmeldingsprocedure	29
b. Aanvraag TLV	30
c. Zorgplicht	30
d. Verwijdering	31
Kwaliteiten personeel.....	31
a. Management	31
b. Personeel	32
Signaleren van onderwijs- en zorgvragen	32
Algemeen.....	32
a. Schoolklimaat	32
b. Zorg en begeleiding	32
c. De leerling in de school	33
d. Op het niveau van de individuele leerling	33
e. Op het niveau van de groep	33

f. Commissie van Begeleiding	33
g. Netwerkoeverleg	34
Competenties en professionalisering.....	34
a. Integraal personeelsbeleid / professionalisering	34
b. Algemene competenties voor onderwijsgevende	34
Een veilige school	35
Wegloopprotocol	36
Fysieke toegankelijkheid van schoolgebouw, aangepaste werk- en instructieruimtes en hulpmiddelen.....	36
Protocol voor medische handelingen	37
Onderwijs	38
a. Visie op onderwijs	38
b. Handelings- en Opbrengstgericht werken (HOGW).....	39
c. Organisatie	39
Groepstypes	39
Leerroutes	39
d. Onderwijs-Zorgarrangement.....	41
e. Zorg-Onderwijsarrangement.....	41

Kwaliteitsbeleid en Ondersteunende disciplines	42
De ondersteuningsstructuur en de samenwerking met instellingen voor zorg en jeugdhulpverlening.....	43
a. Voor zorg en jeugdhulpverlening werken we samen met:	43
b. Overige organisaties waarmee de Bodde samenwerkt	44

School Ondersteuningsprofiel (SOP) SO De Bodde : oktober 2022

Het School-Ondersteuningsprofiel (SOP) beschrijft op welke groep leerlingen SO De Bodde zich richt, hoe zij haar onderwijs vorm geeft en wat haar ambitie is. De informatie is gebaseerd op het doelgroepenmodel LECSO, het schoolplan, diverse notities en het inspectiekader. Vanuit de vraag hoe wij ons opstellen in het bestuurlijk overleg binnen de samenwerkingsverbanden passend onderwijs formuleert SO De Bodde hieronder haar opvattingen in het School-Ondersteuningsprofiel.

Algemene gegevens

Naam school: De Bodde

Directielid verantwoordelijk voor zorgstructuur: Dhr. Stephan Gijsman

CvB SO (Commissie van Begeleiding): Mevr. Marjon Derks en Mevr. Danielle Overkamp (Adjunct SO)

Gedragswetenschappers: Mevr. Saskia Timmermans, Mevr. Anjuli Ghoerahoe en Mevr. Aniek Vlemminx

Maatschappelijk deskundige: Dhr. René Vrins

Inleiding

De diversiteit onder onze leerlingen is enorm. De verschillen in intelligentie en verstandelijke beperkingen, leer-, gedrags- en/of sociaal-emotionele problematiek zijn groot. Als we echter kijken naar mogelijkheden van elke leerling is er telkens een hoge ambitie te stellen. Dit leggen we vast in het ontwikkelingsperspectief (OPP) en een passende uitstroombestemming.

Vanuit verschillende expertises en op verschillende momenten wordt er vervolgens bepaald wat de leerling nodig heeft om op het gewenste niveau uit te stromen. Dit is een proactief en cyclisch proces. Om dit proces zo goed mogelijk te ondersteunen hanteren wij het landelijk doelgroepenmodel.

Met dit model kunnen we onderbouwd en transparant het maximaal haalbare eindniveau en het benodigde onderwijsaanbod en ondersteuning goed in kaart brengen. Ook zijn we in staat om planmatig te kijken wat de leerling nodig heeft. Dit model ondersteunt De Bodde doelgericht bij het formuleren van het OPP, de onderbouwing van de verwachte uitstroombestemming, het volgen van de ontwikkeling van leerlingen en het in kaart brengen van de opbrengsten van het onderwijs. Bovendien biedt het mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering. Gemaakte keuzes kunnen verantwoord worden aan derden zoals ouders, bestuur Stichting Biezonderwijs, samenwerkingsverband en de onderwijsinspectie.

Met dit model kijken we verder dan IQ-scores. Nadrukkelijk worden ook andere factoren van het kind betrokken. Deze brede interpretatie is van groot belang, zeker als de cognitieve mogelijkheden en de sociaal-emotionele vaardigheden ver uit elkaar liggen. Anderzijds voorkomt het model 'onderpresteren' of 'ondervragen' van leerlingen, doordat het model professionals als het ware dwingt tot doelgericht werken. Bovendien worden cognitieve prestaties en het benutten van mogelijkheden en talenten van leerlingen gestimuleerd. Door het landelijk doelgroepenmodel en de onderliggende instrumenten is de school in staat een goed beeld te schetsen van waar de leerling staat en wat het toekomstperspectief is.

Waar in de tekst hij staat wordt hij/zij bedoeld.

Elke leerling in beeld: doelgroepenmodel (Uit: [Standaardisering Doelgroepenmodel SO, LECSO 2018](#))

Leerroute		1	2	3	4	5
Totaal IQ		< 20	20 - 34	35 - 49	50 - 69	PRO 55-80 70 - 89
Indeling Inspectie		< 35		35 - 49	50 - 69	70 - 79 80 - 89
Ontwikkelingsleeftijd (SEO)		0-2 jaar	2-4 jaar	4-6 jaar	6-9 jaar	9-11 jaar
Didactisch functioneringsniveau				FN <E3	FN E3-M5	FN E5-E6
Leerstandaard		Plancius niveau 1-6	CED leerlijnen niveau 3	CED leerlijnen niveau 6	CED leerlijnen niveau 8	CED leerlijnen niveau 9
Leerkenmerken		Sensomotorisch en gevoelsmatig	Pragmatisch	Egocentrisch	Egocentrisch en perfor- maal	Performaal en ongericht
Onder- steunings- behoefte	leren en ontwikkelen	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel
	sociaal-emotionele ontwikkeling	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel
t.a.v.	communicatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel
	fysieke situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel
Uitstroombestemming		VSO	VSO	VSO	PRO	PRO / VMBO (BBL)

				VSO	VO	VSO	VO
LEERROUTE	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5		
Intensiteit van de ondersteuning	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel		
Groepsgrootte	Maximaal 8	Maximaal 10	Maximaal 12 Kleutergroep t/m 7 jaar max. 10	Maximaal 14	>14		
Personeel in de klas	Full time leerkracht Full time onderwijsassistent Ondersteuning Zorg in Onderwijs op individueel niveau.	Full time leerkracht Full time onderwijsassistent Ondersteuning Zorg in Onderwijs op individueel niveau.	Full time leerkracht Full time onderwijsassistent Ondersteuning Zorg in Onderwijs op individueel niveau.	Full time leerkracht Full time onderwijsassistent	Full time leerkracht 2 dagen onderwijsassistent		
Ondersteuning zorgstructuur	Aansturing Professional Leerkracht met expertise op verschillende domeinen. CvB dagelijks betrokken	Aansturing Professional Leerkracht met expertise op verschillende domeinen. CvB intensief betrokken	Aansturing Professional Leerkracht met expertise op verschillende domeinen. CvB betrokken	Aansturing Professional Leerkracht met expertise op verschillende domeinen. CvB betrokken	Aansturing Professional Leerkracht met expertise op verschillende domeinen. CvB betrokken		
Samenwerking externen	Therapie/behandeling op schooltijd, Onderwijsondersteunende therapieën in de klas en individueel samenwerking hulpverleners/zorgpartners	Therapie/behandeling op schooltijd, Onderwijsondersteunende therapieën in de klas en individueel samenwerking hulpverleners/zorgpartners	Therapie/behandeling op schooltijd, Onderwijsondersteunende therapieën in en buiten de klas Samenwerking hulpverleners/zorgpartners	Therapie/behandeling in principe na schooltijd, Onderwijsondersteunende therapieën in en buiten de klas Samenwerking hulpverleners/zorgpartners	Therapie/behandeling in principe na schooltijd, Onderwijsondersteunende therapieën in en buiten de klas Samenwerking hulpverleners/zorgpartners		
Ruimte	Klaslokaal met uitwijkmogelijkheden Time-out Ruimte / Verzorgingsruimte/ individuele	Klaslokaal met uitwijkmogelijkheden Time-out Ruimte / Verzorgingsruimte/ individuele	Klaslokaal met uitwijkmogelijkheden Time-out Ruimte	Klaslokaal met uitwijkmogelijkheden Time-out Ruimte	Klaslokaal met uitwijkmogelijkheden Time-out Ruimte		

LEERROUTE	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5
	<p>werkplek / snoezelruimte</p> <p>Buitenspeelruimte: Afgebakend met continu toezicht en directe begeleiding. Aandacht voor leerlingaantal</p>	<p>werkplek / snoezelruimte</p> <p>Buitenspeelruimte: Afgebakend met toezicht en directe begeleiding. Beperkt leerlingaantal</p>	<p>Buitenspeelruimte: Toezicht en begeleiding (surveillance in beeld) /pauzeplan/fysieke veiligheid waarborgen</p>	<p>Buitenspeelruimte: Toezicht en begeleiding (surveillance in beeld) /pauzeplan/fysieke veiligheid waarborgen</p>	<p>Buitenspeelruimte: Toezicht en begeleiding (surveillance in beeld) /pauzeplan/fysieke veiligheid waarborgen</p>
<p>Ondersteuning t.a.v. Leren en ontwikkelen</p>	<p>De leerling heeft de hele dag nodig:</p> <p>Bekende en veilige leeromgeving.</p> <p>Uitgangspunt is werken in eigen klaslokaal en individueel programma. Zelfstandig werken is niet mogelijk zonder ondersteuning</p> <p>een concreet individueel onderwijsaanbod</p> <p>Bescherming tegen te intensieve of verschillende prikkels. Kan niet zonder voortdurende ondersteuning omgaan met interne en/of externe prikkels</p> <p>Onvermogen tot zien van gevaren en risico's</p> <p>Dezelfde patronen en rituelen zijn nodig om de dagelijkse routine vertrouwd te maken</p>	<p>De leerling heeft de hele dag nodig:</p> <p>een concreet onderwijsaanbod met instructie momenten in kleine groepjes.</p> <p>onderwijsaanbod is voorspelbaar d.m.v. een vaststaande dagstructuur. Dagprogramma is leidend met ruimte voor individuele aanpassingen. Zelfstandig werken is alleen mogelijk in directe nabijheid</p> <p>een begeleider die de leerling tot leren stimuleert. Onderwijzend personeel is initiatiefnemer daar de leerling nauwelijks uit zichzelf tot leren komt</p> <p>na een korte tijd van inspanning ontspanning (taakspanne 5-10 min)</p> <p>Onderwijsaanbod is functioneel, direct toepasbaar en</p>	<p>De leerling heeft nodig:</p> <p>een voorspelbaar onderwijsaanbod in eigen groep</p> <p>het onderwijsaanbod dat aansluit bij de belevingswereld en dagelijkse praktijk</p> <p>een begeleider die het initiatief van de leerling stimuleert</p> <p>alle begeleiders hanteren regels en afspraken duidelijk en consequent</p> <p>een begeleider die de leerling begeleidt in (les)overgangen</p> <p>balans tussen in- en ontspanningsmomenten (taakspanne 10-20 min)</p> <p>een begeleider die de leerling de zelfstandigheid</p>	<p>De leerling heeft nodig:</p> <p>Activiteiten in eigen groep en overstijgende niveaugroepen</p> <p>een onderwijsaanbod dat verder weg staat van de directe, concrete belevingswereld</p> <p>een begeleider die initiatief uitlokt bij de leerling</p> <p>verhouding in- en ontspanningsmomenten (taakspanne 20-30 min).</p> <p>een begeleider die de taakwerkhouding bevordert</p> <p>stapsgewijs leerstofaanbod en veel herhaling</p> <p>sociale redzaamheid vergroten en leren reguleren van gedrag en handelen</p>	<p>De leerling heeft nodig:</p> <p>Activiteiten in eigen klas en in overstijgende niveaugroepen</p> <p>onderwijsaanbod in groepen met waar nodig individueel gerichte instructies.</p> <p>een begeleider die verantwoordelijkheid voor eigen leerproces stimuleert</p> <p>een begeleider die het initiatief bevordert in een coachende rol</p> <p>enkele korte ontspanningsmomenten (taakspanne (30-90 min)</p> <p>de sociale zelfredzaamheid en het leren reguleren van gedrag en handelen is gericht op het functioneren in de maatschappij.</p>

LEERROUTE	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5
	<p>Voorspelbare leeromgeving Primaire begeleiding bij de zelfredzaamheid. Visuele ondersteuning d.m.v. verwijzers, Aanleren en gebruiken van gebaren. Activiteiten zijn overwegend gericht op lichamelijke en zintuiglijke activering. Het onderwijsaanbod is gericht op ontdekkend leren en veelvuldig herhalen. Mate van agressie: bij agressie is één op één begeleiding vereist</p>	<p>bruikbaar in de praktijk Kan zeer veel moeite hebben met interne en/of externe prikkels Mate van agressie: bij agressie is één op één begeleiding vereist</p>	<p>en sociale zelfredzaamheid bevordert Activering en stimulatie zijn overwegend groepsgericht Mate van agressie: agressie is te begeleiden door individuele aansturing eventueel buiten de klas.</p>		
<p>Ontwikkelingsfasen sociaal emotioneel volgens Dösen. Binnen één leerroute kunnen afhankelijk van de leerling 2 fasen mogelijk zijn.</p>	<p>Eerste adaptatiefase – prikkels ervaren (ontwikkelingsleeftijd 0-6 maanden) Eerste socialisatiefase – hechten (ontwikkelingsleeftijd 6-18 maanden):</p>	<p>Eerste socialisatiefase – hechten (ontwikkelingsleeftijd 6-18 maanden) Eerste individuatiefase – wilsontwikkeling (ontwikkelingsleeftijd 18-36 maanden):</p>	<p>Eerste individuatiefase – wilsontwikkeling (ontwikkelingsleeftijd 18-36 maanden) Eerste identificatiefase – eigenheid (ontwikkelingsleeftijd 3-7 jaar)</p>	<p>Eerste identificatiefase – eigenheid (ontwikkelingsleeftijd 3-7 jaar)</p>	<p>Realiteitsbewustwording – verantwoordelijkheid (ontwikkelingsleeftijd 7-12 jaar)</p>
Ondersteuningsbehoefte (vol-	Om zich veilig te voelen heeft een leerling een con-	Om zich veilig te voelen heeft de leerling een veilige,	Om zich veilig te voelen heeft de leerling een omge-	Om zich veilig te voelen heeft de leerling duidelijke	Om zich veilig te voelen heeft de leerling volwassenen

LEERROUTE	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5
gens Dösen)	<p>stante eigen plaats nodig: mijn eigen tafel, mijn eigen stoel.</p> <p>Er is voortdurende nabijheid van volwassenen nodig.</p> <p>Een begeleider met een neutrale basishouding.</p> <p>Een prikkelarme omgeving wordt als veilig ervaren.</p> <p>De leerling floreert bij rust en structuur.</p> <p>Aandacht voor de mate van verdraagzaamheid t.o.v. andere leerlingen (leren accepteren van andere leerlingen in de nabije omgeving)</p> <p>De basisbehoeften van de leerling staan voorop.</p> <p>Activiteiten staan in het teken van het vergroten van welbevinden en betrokkenheid</p> <p>Om zich veilig te voelen heeft de leerling een veilige, redelijk voorspelbare omgeving (zowel in dagplanning als in ruimte) nodig.</p> <p>Er is nabijheid-op-afstand van volwassenen nodig die vaste rituelen en ritmes hanteert.</p> <p>De leerling wil zelfstandig zijn omgeving ontdekken, maar heeft daarvoor wel toezicht van volwassenen</p>	<p>redelijk voorspelbare omgeving (zowel in dag-planning als in ruimte) nodig.</p> <p>Er is nabijheid-op-afstand van volwassenen nodig die vaste rituelen en ritmes hanteert.</p> <p>De leerling wil zelfstandig zijn omgeving ontdekken, maar heeft daarvoor wel toezicht van volwassenen nodig.</p> <p>Bij overgang naar een andere omgeving is individuele begeleiding noodzakelijk</p> <p>Begrenzing door volwassenen is nodig.</p> <p>De leerling geniet van speeltjes die geluidjes maken en van sensopathisch materiaal.</p> <p>Om zich veilig te voelen heeft de leerling een omgeving nodig waarin hij of zij kan ontdekken en waarin de leerling een eigen inbreng kan hebben.</p> <p>Er is een volwassene in de buurt nodig, die de leerling grenzen aangeeft, structuur biedt en consequenties leert van ongewenst gedrag.</p> <p>De leerling is op zoek naar duidelijkheid en heeft vol-</p>	<p>ving nodig waarin hij of zij kan ontdekken en waarin de leerling een eigen inbreng kan hebben.</p> <p>Er is een volwassene in de buurt nodig, die de leerling grenzen aangeeft, structuur biedt en consequenties leert van ongewenst gedrag.</p> <p>De leerling is op zoek naar duidelijkheid en heeft volwassenen nodig die antwoorden geven op waaromvragen.</p> <p>Volwassene die ondersteunt bij oplossen van problemen door alternatieven te bieden.</p> <p>Ondersteuning bij samenspel.</p> <p>Om zich veilig te voelen heeft de leerling duidelijke regels nodig.</p> <p>De begeleiding door volwassenen is meer op afstand en gericht op het stimuleren van initiatief van de leerling.</p> <p>De houding van de volwassenen is daarin uitnodigend en stimulerend.</p> <p>De leerling heeft het nodig om een vertrouwensrelatie met een begeleider op te</p>	<p>regels nodig.</p> <p>De begeleiding door volwassenen is meer op afstand en gericht op het stimuleren van initiatief van de leerling.</p> <p>De houding van de volwassenen is daarin uitnodigend en stimulerend.</p> <p>De leerling heeft het nodig om een vertrouwensrelatie met een begeleider op te bouwen.</p> <p>De leerling kan verantwoordelijkheid dragen voor dingen die het qua niveau aankan.</p> <p>Een groepsgerichte benadering, sociaal leren.</p>	<p>nodig die hem of haar vertrouwen en stimuleren tot zelfstandigheid met toezicht op afstand</p> <p>Begeleiding die gericht is op het komen tot meer inzicht en samen oplossingen bedenken.</p> <p>Om de leerling te stimuleren zich een eigen mening te vormen, is discussie nodig. De leerling moet geconfronteerd worden met denkfouten en moet leren andermans mening te respecteren.</p> <p>Contact met leeftijdsgenoten stimuleren en gebeurtenissen evalueren in de groep (sociaal leren).</p> <p>Spreek de leerling aan op zijn of haar verantwoordelijkheden.</p>

LEERROUTE	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5
	<p>nodig. Bij overgang naar een andere omgeving is individuele begeleiding noodzakelijk Begrenzing door volwassenen is nodig. De leerling geniet van spelletjes die geluidjes maken en van sensopathisch materiaal.</p>	<p>wassenen nodig die antwoorden geven op waaromvragen. Volwassene die ondersteunt bij oplossen van problemen door alternatieven te bieden. Ondersteuning bij samenspel.</p>	<p>bouwen. De leerling kan verantwoordelijkheid dragen voor dingen die het qua niveau aankan. Een groepsgerichte benadering, sociaal leren.</p>		
Sociale emotionele ontwikkeling (ZIEN!)	<p>ZIEN! is een expertsysteem binnen ons leerlingvolgsysteem ParnasSys dat op basis van een analyse van observaties concrete doelen en handelingssuggesties geeft. ZIEN! ondersteunt het gehele proces van signaleren tot handelen en hanteert zeven dimensies. Twee graadmeters, betrokkenheid en welbevinden, die een signaalfunctie hebben en vijf vaardigheidsdimensies die relevante informatie geven over de ontwikkelbehoeften van een leerling op sociaal-emotioneel gebied. Te weten: sociaal initiatief, sociale flexibiliteit, sociale autonomie, impulsbeheersing, inlevingsvermogen.</p>				
Ondersteuning t.a.v. communicatie	<p>De leerling heeft de hele dag nodig:</p> <p>korte, bondige en concrete taal gekoppeld aan het hier en nu; ondersteuningsafhankelijk</p> <p>aanleren en gebruiken van gebaren</p> <p>communicatie gericht op hier-en-nu</p>	<p>De leerling heeft de hele dag nodig:</p> <p>korte, bondige en concrete taal gekoppeld aan het hier en nu</p> <p>aanleren en gebruiken van gebaren</p> <p>visuele ondersteuning van het dagprogramma (picto's, foto's en gebaren).</p>	<p>De leerling heeft de hele dag nodig:</p> <p>korte verbale instructie (3- en 4 woordzinnen)</p> <p>visuele ondersteuning waar nodig (foto's/picto's)</p> <p>begeleiding in het stimuleren in het verwoorden van gevoelens en gedachten</p>	<p>De leerling heeft nodig:</p> <p>begeleiding in het stimuleren in het verwoorden van gevoelens en gedachten</p> <p>korte verbale instructie (eenvoudige zinnen)</p> <p>visuele ondersteuning waar nodig (picto's/ geschreven tekst)</p>	<p>De leerling heeft nodig:</p> <p>begeleiding in het stimuleren in het verwoorden van gevoelens en gedachten</p>

LEERROUTE	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5
	<p>visuele ondersteuning van het individuele dagprogramma d.m.v. verwijzers en foto's</p> <p>informatieverwerking d.m.v. waarnemen en beleven van zintuiglijke sensaties</p>	<p>Leerling kan zich uitdrukken m.b.v. begeleiding in nabijheid</p>			
Fysieke belastbaarheid	<p>De leerling heeft de hele dag nodig:</p> <p>een dagprogramma met één of meerdere rustmomenten in een aparte, rustige omgeving, waarbij toezicht noodzakelijk is.</p> <p>Noodzaak tot afwisseling ontspanning/inspanning is zeer nadrukkelijk aanwezig</p>	<p>De leerling heeft de hele dag nodig:</p> <p>een dagprogramma met één of meerdere rustmomenten</p> <p>een lesprogramma met een gebalanceerde verdeling van inspanning en ontspanning m.b.t. energie.</p>	<p>De leerling heeft nodig:</p> <p>begeleiding bij het bepalen van rustbehoefte en moment.</p> <p>begeleiding die erop toeziet dat de leerling zo nodig rust neemt en die de duur van het rustmoment bepaalt.</p>	<p>De leerling heeft nodig:</p> <p>Gebalanceerde afwisseling van inspannende en ontspannende activiteiten m.b.t. energie (meer dan in het gemiddelde dagprogramma van de leerroute)</p>	<p>De leerling heeft nodig:</p> <p>dat bij terugval in de belastbaarheid de afwisseling van inspannende en ontspannende activiteiten aangepast wordt (meer dan in het gemiddelde dagprogramma van de leerroute)</p> <p>een begeleider waar hij naar toe kan als hij zich overbelast voelt.</p>
Zelfredzaamheid in relatie tot ADL-handelingen	<p>De leerling heeft de hele dag nodig:</p> <p>volledige ondersteuning/afhankelijkheid door één begeleider bij vrijwel alle ADL-handelingen.</p> <p>Waaronder o.a.: <i>eten en drinken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - extra tijd - klaarzetten en opruimen - praktische en verbale aansturing bij sensorische 	<p>De leerling heeft de hele dag nodig:</p> <p>grotendeels ondersteuning/afhankelijkheid door één begeleider, ondanks dat de leerling meewerkt bij het uitvoeren van deelhandelingen.</p> <p>Waaronder o.a.: <i>eten en drinken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - extra tijd - klaarzetten en opruimen 	<p>De leerling heeft nodig:</p> <p>verbale/visuele aansturing en directe nabijheid bij het uitvoeren van deelhandelingen.</p> <p>Waaronder o.a.: <i>eten en drinken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - klaarzetten en opruimen - verder te eten - netjes te eten - handen wassen voor 	<p>De leerling heeft nodig:</p> <p>een herinnering bij het uitvoeren van deelhandelingen en het nakomen van hygiëneregels.</p> <p>een begeleider die hij/zij kan aanroepen om hulp</p>	<p>De leerling heeft nodig:</p> <p>een herinnering bij het uitvoeren van handelingen en het nakomen van hygiëneregels.</p> <p>een begeleider die hij/zij kan aanroepen om hulp</p>

LEERROUTE	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5
	informatieverwerking - praktische en verbale aansturing bij mond motorische problemen - opruimen <i>toiletgang</i> - billen afvegen - knoop dichtdoen - zindelijkheidstraining volgens protocol	- praktische en verbale aansturing bij sensorische informatieverwerking - praktische en verbale aansturing bij mond motorische problemen - opruimen <i>toiletgang</i> - billen afvegen - knoop dichtdoen - zindelijkheidstraining	het eten <i>toiletgang</i> - handen wassen na toiletgang - menstruatie <i>aan- en uitkleden</i> - douchen - veters strikken		
Uitstroomperspectief	VSO leerroute 1 Belevingsgerichte dagbesteding	VSO leerroute 2 Activiteitgerichte dagbesteding	VSO leerroute 3 Arbeidsmatige dagbesteding	VSO leerroute 4/ vervolgonderwijs SBO/Pro	drempelloos vervolgonderwijs

Didactiek: beheersingsdoelen leerstandaard SO

	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5
Leerlijnen en niveau	Plancius 1-6	SO-ZML niveau 3	SO-ZML niveau 6	SO-ZML niveau 9	Regulier niveau 10
Leren-leren		Volgt een enkelvoudige, verbale instructie op zonder dat het is voor gedaan Werkt 5 minuten zelfstandig aan een bekende, te-	Houdt zich bij het uitvoeren van de taken aan de afgesproken regels Houdt zich aan een nieuwe regel die de begeleider vooraf	Maakt met behulp van een stappenplan een onbekende taak (max. 3 stappen) Voert zelfstandig 2 bekende taken achter elkaar uit en weet wat hij/zij moet doen	Stelt zichzelf bij een bekende taak een tijdsdoel (dan moet ik het af hebben) Maakt afspraken over de

Met opmerkingen [SG1]: Aanpassen

	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5
		<p>rugkerende taak.</p> <p>Pakt 1 voorwerp dat hij/zij nodig heeft bij een bekende taak.</p> <p>Maakt een opdracht af als hem/haar dat gevraagd wordt.</p> <p>Vraagt om hulp als hij/zij die nodig heeft</p> <p>Kent de betekenis van 1 vaste regel op een pictogram in de klas en houdt zich daaraan</p> <p>Maakt een opdracht af als hem/haar dat gevraagd wordt</p> <p>Blijft rustig als er nieuwe mensen komen</p>	<p>bespreekt.</p> <p>Volgt een 3-voudige, verbale instructie op voor bekende handelingen.</p> <p>Maakt met behulp van een stappenplan van 4-6 stappen een bekende taak</p> <p>Werkt 30 minuten zelfstandig aan een bekende, terugkerende taak en weet wat hij/zij moet doen als hij/zij vastloopt.</p> <p>Blijft 30 minuten bij zijn/haar opdracht, ook als hij/zij deze niet leuk vindt.</p> <p>Maakt van een bekende taak een stappenplan (max. 3 stappen)</p> <p>Pakt voor een willekeurige onbekende taak alle benodigde voorwerpen aan de hand van de materiaallijst.</p> <p>Controleert na afloop zelfstandig of zijn/haar werk aan 1 concrete, objectieve eis voldoet.</p>	<p>als hij/zij vastloopt.</p> <p>Pakt een juiste hoeveelheid materiaal dat nodig is voor de taak (bv niet teveel verf, papier, afwasmiddel)</p> <p>Maakt van een bekende taak een stappenplan (4-6 stappen)</p> <p>Voert meerdere taken achter elkaar uit met een taakplanning.</p> <p>Past zijn/haar werkwijze aan na advies van een de begeleider.</p> <p>Gaat uit zichzelf harder werken als hij/zij zijn/haar taak niet af dreigt te krijgen</p> <p>Maakt voor een bekende taak met een ander een taakverdeling en voert de taak samen uit.</p> <p>Neemt een opdracht aan van een nieuwe begeleider.</p>	<p>taakverdeling in een subgroep (4-6 personen)</p> <p>Legt zich neer bij een groepsbeslissing</p> <p>Evalueert zijn eigen werkdag gericht op de voorbereiding, het proces en het resultaat en verbindt daaraan consequenties voor de volgende keer.</p>

	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5
			<p>Werkt 10 minuten met een ander samen aan een bekende opdracht op basis van een taakverdeling.</p> <p>Weet in welke situatie wie en wanneer hij/zij om hulp mag vragen volgens de afgesproken regels.</p> <p>Luistert naar nieuwe ideeën van anderen.</p> <p>Accepteert het als zijn/haar taak tussentijds verandert.</p>		
Mondelinge Taal	<p>Richt kort zijn/haar aandacht op de persoon die tegen hem/haar praat in een prikkelarme omgeving.</p> <p>Maakt oogcontact als de ander erom vraagt.</p> <p>Maakt een keuze tussen twee voorwerpen/ afbeeldingen</p> <p>Houdt de aandacht gericht op</p>	<p>Kijkt een ander aan bij het luisteren in een één-op-één-situatie</p> <p>Spreekt woorden met eenvoudige medeklinkercombinaties goed uit (sp, kl, pl, sl)</p> <p>Reageert in de ruimte op de begrippen in, uit, op.</p>	<p>Laat een ander uitspreken tijdens een gesprek.</p> <p>Luistert en reageert op het juiste moment in een één-op-één gesprek.</p> <p>Spreekt alle zeer complexe medeklinkercombinaties goed uit (bv fst, schr).</p> <p>Raadt woorden buiten het</p>	<p>Luistert en reageert op het juiste moment in een gesprek met meerdere personen.</p> <p>Begrijpt homoniemen (bv kop, kop).</p> <p>Omschrijft een concreet woord waarbij een ieder het woord begrijpt.</p>	<p>Maakt bij het luisteren naar een mening tekst onderscheid tussen feiten, meningen en argumenten</p> <p>Heeft inbreng in een discussie.</p> <p>Beantwoordt een uitnodiging van onbekenden.</p> <p>Neemt een compliment</p>

	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5
	<p>een voorwerp/plaatje dat een ander laat zien.</p> <p>Blijft op zijn/haar stoel zitten bij het luisteren naar een kort verhaaltje.</p> <p>Verplaatst zijn/haar aandacht naar degene die praat (in de kring).</p> <p>Kijkt samen met een persoon naar de omgeving door er naar te wijzen, het te benoemen.</p> <p>Drinkt door een rietje</p> <p>Blaast op een fluitje/rietje</p> <p>Heeft speekselcontrole zittend/staand tijdens inspanning.</p> <p>Reageert adequaat op verschillende één of tweewoordszinnen</p> <p>Begrijpt een basiswoordschat van ongeveer 75 woorden/gebaren.</p> <p>Gebruikt tweewoordszinnen/gebaren om aan te ge-</p>	<p>Gebruikt zelfstandige naamwoorden en werkwoorden.</p> <p>Gebruikt die en dat om het aanwijzen van een voorwerp te ondersteunen</p> <p>Beschrijft 1 duidelijk kenmerk bij een concreet voorwerp, een handeling of een gevoel (kleur, grootte, boos, blij, etc.)</p> <p>Gebruikt in de ruimte de begrippen op, af, boven en onder</p> <p>Gebruikt zelfstandige naamwoorden en werkwoorden</p> <p>Beschrijft 1 duidelijk kenmerk bij een concreet voorwerp, een handeling of een gevoel (kleur, grootte, boos, blij, etc.).</p> <p>Past op bekende woorden de regelmatige meervoudsregel toe met -en (bv kip -kippen).</p>	<p>hier en nu, bij een omschrijving met een aantal kenmerken (ong. 3).</p> <p>Benoemt 3 kenmerken van een bedoeld woord (bv het is groen, rond en je kunt het eten).</p> <p>Vraagt om verduidelijking van de betekenis van een woord.</p> <p>Verbuigt bijvoeglijke naamwoorden door het gebruik van de uitgang -e (bv blauwe).</p> <p>Begrijpt de hoofdzaak van een mondelinge tekst.</p> <p>Voert meervoudige, niet alledaagse opdrachten uit</p> <p>Maakt vijfwoordszinnen</p> <p>Gebruikt bezittelijke voornaamwoord mijn en jouw</p> <p>gebruikt ontkenningen (geen, niet, nooit, enz.)</p> <p>Maakt zinnen in de verleden tijd met regelmatige werk-</p>	<p>Gebruikt regelmatige vormen van de vergrotende en overtreffende trap (groot, groter, grootst).</p> <p>Geeft een aantal gebeurtenissen die in een mondelinge tekst voorkomen aan in de juiste volgorde</p> <p>Begrijpt een voorgelezen of verteld verhaal (7 jaar).</p> <p>Begrijpt de moeilijke verbindingswoorden (bv voordat, daarnaast).</p> <p>Maakt zinnen in de verleden tijd met onregelmatige werkwoordsvormen (bv ik blies, dronk, viel)</p> <p>Gebruikt de persoonlijke voornaamwoorden wij, jullie en zij</p> <p>Gebruikt nu, vanochtend, vanmiddag, vanavond met de juiste werkwoord tijd.</p> <p>Weigert een voorstel en ligt uit waarom (bv lk ga ni mee, omdat...).</p>	<p>van bekenden c.q. onbekenden op een correcte manier in ontvangst.</p> <p>Bespreekt meningen globaal vanuit de eigen mening.</p>

	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5
	<p>ven waar iets is of waar iets is gebeurd (bv mama thuis, doos op tafel)</p> <p>Geeft aan waar hij/zij naar toe wil buiten de ruimte.</p> <p>Kan groeten en afscheid nemen met een woord en gebaar.</p>	<p>Voert enkelvoudige opdrachten uit wanneer deze niet één-op-één worden aangeboden (bv pak allemaal gymspullen).</p> <p>Maakt driewoordzinnen in tegenwoordige tijd met onderwerp en werkwoord (hoeft nog niet correct bv Erik spelen niet).</p> <p>Noemt een naam om duidelijk te vragen dat hij/zij iets tegen diegene wil zeggen.</p> <p>Geeft antwoord op een vraag als die direct aan hem/haar gesteld wordt.</p> <p>Wijst aan wat er niet bij hoort bij voorwerpen met grote waarneembare verschillen (bv allemaal ballen en 1 auto).</p> <p>Gebruikt het persoonlijke</p>	<p>vormen (bv ik fietste).</p> <p>Vertelt over iets dat hij/zij heeft beleefd en hoe hij/zij zich daarbij voelde (bv ik zag een spin en was bang)</p> <p>Neemt de telefoon op met 'hallo' en zijn/haar naam</p> <p>Houdt er rekening mee dat degene aan de andere kant van de lijn niet kan zien wat hij/zij ziet.</p> <p>Legt een logische reeks van 4 plaatjes op volgorde.</p>	<p>Geeft informatie aan een onbekende waarbij de te geven informatie geheel duidelijk is (in veilige context).</p> <p>Voert een gesprek via de telefoon.</p> <p>Legt 3 plaatjes met oorzaak-middel-gevolg op volgorde en geeft een toelichting</p> <p>Begrijpt abstracte begrippen rond oorzaak-middel-gevolg en oplossing (bv slim-dom, aardig-onaardig, oud-nieuw, erg-niet erg).</p>	

	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5
		voornaamwoord ik of jij.			
	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5
Schriftelijke Taal Technisch lezen		<p>Herkent eigen naam.</p> <p>Leest in 'globaal-lezen'.</p> <p>Benoemt 50 woordbeelden (in Leespraat).</p> <p>Herkent een trefwoord in een verhaal.</p> <p>Herhaalt een reeks van 3 woorden.</p> <p>Voegt woorden samen tot één woord (bv deur-bel).</p> <p>Verdeelt samengestelde woorden in 2 woorden (bv voet-bal).</p>	<p>Leest g, ui, au, f, ei (kern 6 Veilig Stap voor Stap (AVI-start)).</p> <p>Rijmt op een meerlettergrepig woord (bv bomen-komen).</p> <p>Geeft aan of zinnen rijmen.</p> <p>Herhaalt een logische zin van 4-6 woorden.</p> <p>Voegt losse klanken van woorden met medeklinkercombinaties samen tot een woord (bv bank, spons).</p>	<p>Leest woorden met cluster en open lettergreep, samenstellingen met drie lettergrepen, woorden met -ig, -lijk, -ing (kern 11 Veilig Stap voor Stap (AVI-E3)).</p> <p>Wijst aan of vertelt wat de rijmende woorddelen zijn.</p> <p>Herhaalt een logische zin van 7-10 woorden na 5 minuten.</p>	<p>Leest eenvoudige teksten over herkenbare onderwerpen zodanig vloeiend dat woordherkenning en tekstbegrip de leerling niet in de weg staan.</p>
Schriftelijke Taal Begrijpend lezen		<p>Kent de begrippen bladzijde en woord.</p> <p>'Leest' en begrijpt 2-woordzinnen (Leespraat).</p>	<p>Stelt vragen over het verhaal om het beter te begrijpen.</p> <p>Weet het verschil tussen een boek en een tijdschrift.</p> <p>Koppelt zelf gelezen zinnen aan een concrete situatie.</p> <p>Leest een opsomming van</p>	<p>Benoemt het verschil tussen een waargebeurd verhaal en een fantasie verhaal.</p> <p>Kan in 2 verschillend geformuleerde zinnen dezelfde betekenisinhoud herkennen (bv 'Bas is de hond van Joost' en 'De hond van</p>	<p>Leidt de betekenis van onbekende woorden af de context.</p> <p>Legt relaties tussen tekstdelen (inleiding, kern, slot) en kan hieruit relevante informatie krijgen.</p> <p>Stelt en beantwoordt voor/ tijdens/na het lezen</p>

	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5
			eenvoudige woorden en begrijpt wat er nodig is (bv boodschappenlijst, benodigdheden voor een recept).	Joost heet Bas'). Kan informatie over woordbetekenissen halen uit een weettekst. Kan een tekst van 3 zinnen op waarheid beoordelen door kritisch te lezen.	zelfstandig en op eigen initiatief een aantal vragen. Plant, stuurt, bewaakt en controleert het eigen leesgedrag. Bepaalt de strekking van een tekst.
Schriftelijke Taal Schrijven		Wijst de basisvormen van een letter aan. Trekt eenvoudige patronen over.	Schrijft de cijfersymbolen na Schrijft alle letters van de schrijfmethode na	Schrijft zonder voorbeeld alle letters volgens de schrijfmethode met hulplijnen. Schrijft lettergroep (l-k, a-n, j-g) in een onderling variërende hoogte	
Rekenen		Kan hoeveelheden en getallen tot 10 structureren. Herkent getallen tot 20 en weet waarvoor ze gebruikt worden.	Kan getallen tot 10 samenstellen en splitsen. Kan hoeveelheden en getallen tot 20 structureren . Herkent getallen tot 100 en weet waarvoor ze gebruikt worden.	Kan kale sommen oplossen tot 100.	
	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5

	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5
<p>Wonen en vrije tijd</p> <p>Praktische redzaamheid</p>	<p>Is klokkindelijk (plast op vaste tijden)</p> <p>Maakt een droog beweging na wassen van de handen.</p> <p>Hangt zijn/haar jas op de juiste plek op de kapstok</p> <p>Sluit een klittenbandsluiting van een schoen</p> <p>Trekt zelf een kledingstuk aan en uit (mag binnenstebuiten).</p> <p>Maakt zelf zijn/haar rits vast</p> <p>Maakt grote knopen los en vast</p> <p>Eet een boterham-uit-het-vuistje</p> <p>Drinkt met een rietje</p> <p>Eet met gesloten mond</p> <p>Eet een appel uit het vuistje.</p> <p>Spoelt zijn/haar mond met een aangereikte beker water.</p> <p>Veegt een vieze neus oppervlakkig af met een aangereikte zakdoek</p>	<p>Poetst zijn/haar tanden met hulp.</p> <p>Wast en droogt zijn/haar handen met hulp.</p> <p>Trekt zelfstandig zijn/haar kleding uit.</p> <p>Eet brood uit het vuistje en bijt af zonder proppen</p> <p>Gebruikt het mes aan de dominante kant (nog niet zingend snijden).</p> <p>Drinkt uit een beker zonder knoeien.</p> <p>Eet zijn mond leeg voordat hij/zij praat.</p> <p>Zet borden, bestek, bekers, placemats op tafel.</p> <p>Benoemt of wijst 5 voorwerpen aan die op tafel staan bij de lunch (bv boter, brood, hagelslag)</p> <p>Ruimt op eigen initiatief zijn/haar tafel op.</p>	<p>Wast het haar met shampoo en spoelt goed uit.</p> <p>Verfrist zichzelf na een lichamelijke inspanning.</p> <p>Kleedt zich zelfstandig aan.</p> <p>Eet met mes en vork.</p> <p>Schenkt zonder te knoeien uit een pak of fles.</p> <p>Smeert en belegt brood met normale hoeveelheden.</p> <p>Pakt de gebruikelijke spullen voor de lunch en verdeelt ze over de tafel.</p> <p>Droogt breekbare, maar hanteerbare spullen van de vaat af (bv bord en beker)</p> <p>Ordent de vaat (bv glazen of bekers bij elkaar, pannen, bestek).</p> <p>Veegt een hoopje afval weg met stoffer en blik.</p>	<p>Benoemt de basisregels voor een goede persoonlijke verzorging (wassen, tanden poetsen, kammen).</p> <p>Schildt fruit met een fruitmesje.</p> <p>Trekt veterschoenen aan en strikt zelf de veters.</p> <p>Schenkt hete drank in.</p> <p>Ruimt na het eten de tafel netjes af en neemt deze af met een natte doek.</p> <p>Maakt een sopje voor de vaat (adequate hoeveelheid sop en juiste temperatuur).</p> <p>Gebruikt een vaatdoek om het aanrecht schoon te maken/te drogen.</p> <p>Veegt gestructureerd de klas.</p> <p>Vertelt wat gezonde en ongezonde voeding is.</p> <p>Weet wanneer zijn/haar kleren moeten worden gewassen.</p>	
Spelontwikkeling	<p>Imiteert een reeks (spel) handelingen.</p> <p>Accepteert variatie in spel/opdracht.</p> <p>Speelt onder begeleiding met een ander kind met concreet materiaal.</p>				

	Leerroute 1	Leerroute 2	Leerroute 3	Leerroute 4	Leerroute 5

SO

Leer-jaar	1	2	3	4	5	6	7	8	
Kalender leeftijd (1 aug)	4	5	6	7	8	9	10	11	
DL	-19	-9	1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	
Leerroute 1	P	P	P	P	P	P	P	P	belevingsgerichte dagbesteding
Leerroute 2	1	1	2	2	3	3	3	3	activiteitgerichte dagbesteding
Leerroute 3	1 en 2	3	4	4	5	5	6	6	arbeidsmatige dagbesteding Naar 3 VSO
Leerroute 4	1 en 2	3	4	5	6	7	8	9	SBO/ PrO / arbeid
Leerroute 5	3 en 4	5	6	7	8	9	9	9	vervolgonderwijs

Algemeen

a. Het SO en passend onderwijs.

Het onderwijsaanbod op SO De Bodde is 100% passend onderwijs.

b. De positie van het SO

Leerlingen van De Bodde zullen gedurende hun hele leven in meer of mindere mate aangewezen zijn op ondersteuning. Ons onderwijs, de begeleiding en interventies zijn er in de basis op gericht dat leerlingen in de toekomst op hun niveau zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren op de gebieden wonen, werken, vrije tijd en burgerschap. Betrokken teamleden werken handelings-, ontwikkelings- en opbrengstgericht. De leergebieden leren leren, wonen en vrije tijd, mondelinge taal, schriftelijke taal en rekenen in relatie tot functioneren in sociale situaties hebben uitstroom naar VSO en later naar arbeid, arbeidsmatige, activiteiten- en belevingsgerichte dagbesteding tot doel. De ondersteuningsbehoefte op sociaal emotioneel gebied en de instructiebehoefte vanuit didactisch oogpunt bepalen het ontwikkelingsperspectief en de daarbij behorende leerroute.

De Bodde verzorgt onderwijs aan licht tot ernstig verstandelijk beperkte leerlingen met veelal complexe problematiek. Het leerstofaanbod is sterk gericht op zelfredzaamheid, waarbij wordt toegewerkt naar uitstroom Arbeid en Dagbesteding met flexibele ondersteuning.

Ook is de organisatie zich zeer bewust van de verandering van leerling stromen, waarop geanticipeerd dient te worden.

Opbrengsten worden niet alleen bepaald door cognitieve mogelijkheden maar zeker ook door het niveau van de sociaal-emotionele ontwikkeling en de mate van zelfredzaamheid.

Visie

Visie op leerlingen en de rol van de school

Wij typeren een goede school als een school die onderwijs verzorgt, gericht op het behalen van optimale leerresultaten van de afzonderlijke leerlingen, rekening houdend met hun individuele mogelijkheden. Wij stemmen ons onderwijs dan ook zo veel mogelijk af op de mogelijkheden en kenmerken van de leerlingen die onze school bezoeken.

Leerstofaanbod

Op De Bodde is sprake van een breed leerstofaanbod, afgestemd op de individuele leerling. Het leerstofaanbod vertoont een doorgaande lijn door de gehele school. De leerlijnen, die dekkend zijn voor de kerndoelen ZML, vormen daarbij het uitgangspunt. Tevens worden deze leerlijnen gebruikt voor planning, registratie en verwachtingen

t.a.v. te behalen doelen voor de leerling, zodat voor iedere leerling wordt gestreefd naar maximale leeropbrengsten. De ontwikkeling van de leerling wordt gevolgd en aangestuurd via het leerlingvolgsysteem in Parnassys. Door middel van deze resultaatgerichte werkwijze wordt de leerling voorbereid op de toekomstige leef- en werksituatie. In de onderbouw groepen voor leerlingen van 4 t/m 8 jaar wordt gebruik gemaakt van diverse ontwikkelingsmaterialen, op peuter- en kleuterniveau en van de methode Kleuterplein. Kleuterplein stimuleert jonge kinderen op een speelse manier in hun ontwikkeling. Door een combinatie van activiteiten krijgen ze in een veilige omgeving grip op de wereld. Voor het leesonderwijs worden de methode “Veilig Stap voor Stap” en Humpie Dumpie gebruikt, De Rekenboog (CED-leerlijn) wordt ingezet voor het rekenonderwijs. Via “ZIEN!” in Parnassys wordt de sociaal emotionele ontwikkeling gevolgd en aangestuurd.

Tijd

Het schoolbeleid draagt eraan bij dat de onderwijstijd effectief wordt ingezet en wordt afgestemd op de onderwijsbehoefte van de leerling. Teamleden zorgen ervoor dat de geplande tijd ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt.

Onderwijsleerproces

Het onderwijsleerproces op De Bodde bereidt leerlingen voor op een volwaardige plaats in de maatschappij uitgaande van de mogelijkheden en onderwijsbehoeften van de individuele leerling. Door het bieden van ondersteuning en uitdaging binnen het onderwijsleerproces vergroten we het zelfvertrouwen van de leerling. Het onderwijsleerproces bestaat uit het ontwikkelen van cognitieve, sociale en praktische kennis, attitudes en vaardigheden. We maken dit mogelijk door een duidelijke, gestructureerde, uitdagende leeromgeving waarin leerlingen leren zo zelfstandig mogelijk problemen op te lossen. We zetten functionele en uitnodigende leer- en hulpmiddelen in om het leerproces te ondersteunen. De leerkracht registreert, controleert en evalueert de ontwikkelingen van de leerling.

Schoolklimaat

Het schoolklimaat is een aangename, uitdagende, motiverende en stimulerende werkomgeving, waarin teamleden en leerlingen op een positieve manier met elkaar omgaan. Een goed schoolklimaat bevordert en stimuleert de betrokkenheid van leerlingen. De Bodde zorgt voor veiligheid, geborgenheid, rust en structuur. Dit realiseren we door duidelijke schoolregels en een professioneel- en collegiaal werkklimaat.

Zorg en begeleiding

De school heeft de zorg en de begeleiding structureel georganiseerd. Vanuit behoeftes en mogelijkheden van de leerlingen zorgt De Bodde voor systematische begeleiding tijdens de schoolloopbaan.

Opbrengsten

Op De Bodde zijn de opbrengsten van het onderwijs merkbaar en meetbaar. Beoogde leerdoelen zijn zichtbaar in de werkplannen en worden twee keer per jaar geëvalueerd. Binnen de afgesproken periode wordt nagegaan of verwachtingen met betrekking tot de ontwikkeling van de leerling bereikt zijn. Op grond van deze evaluatie wordt een nieuw plan voor een volgende periode opgesteld. De schoolopbrengsten voor de perspectiefbepalende leergebieden en ZIEN! worden jaarlijks schoolbreed in kaart gebracht. Vervolgens vindt een analyse plaats en worden vervolgacties bepaald..

Resultaten

Binnen De Bodde willen wij bij elke leerling 'eruit halen wat erin zit'. We meten daarbij elke leerling naar zijn eigen maat, want de onderlinge verschillen zijn te groot om in algemene zin einddoelen aan te geven. Wel garanderen wij een veelzijdig en rijk aanbod waarin iedere leerling 'op maat' ontwikkelingskansen wordt geboden. Voor de één kan het vooral gaan om de ontwikkeling van persoonlijke houding en praktische vaardigheden; bij de ander kunnen ook meer schoolse vaardigheden tot de ontwikkelingsdoelen behoren. In het OntwikkelingsPerspectiefPlan (OPP) van iedere leerling wordt met ouders, in een op overeenstemming gericht overleg, een voorlopige uitstroombestemming vastgesteld voor de leerling. Dit geeft sturing aan het plannen en volgen van de ontwikkeling van de leerling. In overeenstemming met ouders wordt het handelingsdeel vastgesteld. Aan het einde van een schooljaar wordt het OPP met ouders geëvalueerd .

Alle leerlingen vanaf leerjaar 3 worden ieder jaar getoetst.

In oktober worden de ZML- of Cito rekentoetsen afgenomen.

In maart worden de ZML-toetsen mondelinge taal of de Cito leestoetsen afgenomen. De AVI toets wordt afgenomen in juni, indien relevant (de leerling dient minimaal Veilig Stap voor Stap kern 6 te beheersen).

Uitstroom

De leerlingen van het SO stromen vrijwel allemaal uit naar de VSO afdeling van De Bodde. Een enkeling gaat tussentijds naar het SBO of na de SO-periode naar het Praktijkonderwijs (PRO).

2. Missie

Ons handelen richt zich op het veelzijdig ontwikkelen van de kwetsbare leerling en we passen het onderwijs daar zo goed mogelijk op aan. We streven na bij iedere leerling een positief gevoel van eigenwaarde te versterken. De grote diversiteit aan leerlingen maakt dat we intensief en breed differentiëren.

De Bodde wil bij het realiseren van de missie, nadrukkelijk rekening houden met de omgevingsfactoren die van invloed zijn op de ontwikkelingskansen van de leerlingen. De Bodde doet dit door een school te zijn die leerlingen een brede ontwikkeling biedt. De naschoolse begeleiding is gerealiseerd in de vorm van o.a. Actieve Middag Opvang (AMO) en de Buiten Schoolse Begeleiding (BSB). Meer betrokkenheid van ouders en verzorgers is gerealiseerd en het netwerk van ondersteuning rond de leerling is versterkt door contact, overleg en afstemming met therapeuten binnen en buiten school.

3. Doelstelling

SO De Bodde stelt zich ten doel leerlingen met een verstandelijke beperking door middel van onderwijs zodanig te ondersteunen dat zij een zo optimaal mogelijke ontplooiing en een zo groot mogelijke zelfstandigheid bereiken op het gebied van wonen, werken en vrije tijd. Wij richten ons op het veelzijdig ontwikkelen van de mogelijkheden van elke leerling persoonlijk en passen het onderwijs daar zo goed mogelijk op aan (onderwijs op maat).

De Bodde bereidt leerlingen voor op een volwaardige plaats in de maatschappij uitgaande van de mogelijkheden en onderwijsbehoeften van de individuele leerling. Door het bieden van ondersteuning en uitdaging binnen het onderwijsleerproces vergroten we het zelfvertrouwen van de leerlingen. Het onderwijsleerproces bestaat uit het ontwikkelen van cognitieve, sociale en praktische kennis, attitudes en vaardigheden. We maken dit mogelijk door een duidelijke, gestructureerde, uitdagende leeromgeving waarin leerlingen leren zo zelfstandig mogelijk problemen op te lossen. We zetten functionele en uitnodigende leer- en hulpmiddelen in om het leerproces te ondersteunen.

Leerlingen-Leerlingenzorg

Leerlingen

Op SO De Bodde worden leerlingen met een verstandelijke beperking van 4 tot 12 jaar met een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) SO geplaatst.

Het ZML-onderwijs is toegankelijk voor alle leerlingen met een IQ < 55 of een IQ > 55 en < 70 met een bijkomende problematiek en kent dus geen ondergrens. Ook leerlingen met een IQ hoger dan 70 zijn welkom, waarbij altijd gekeken wordt of wij deze leerling met passende begeleiding het juiste onderwijsaanbod kunnen bieden.

Leerlingen die binnen SBO of een andere vorm van onderwijs vastlopen op grond van hun sociaal-emotionele kwetsbaarheid, waardoor ze internaliserende of externaliserende problematieken laten zien, kunnen binnen onze school geplaatst worden. Het IQ kan hierbij afwijken van de standaardnormen voor het ZML onderwijs.

SO De Bodde verzorgt tevens onderwijs aan leerlingen met een verstandelijke beperking en autisme. Voor de meest complexe leerlingen met een autismespectrumstoornis (ASS) hebben 11 van de 14 lokalen een specifieke inrichting. De groep leerlingen met ASS is vergeleken met leerlingen met een verstandelijke beperking in combinatie met andere problematieken als een Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD), hechtingsproblematiek en het Syndroom van Down relatief groot. In deze structuur groepen worden op basis van interne differentiatie leerlingen geplaatst met een verstandelijke beperking én een autisme spectrum stoornis die in sterke mate behoefte hebben aan een verduidelijkte leeromgeving en voorspelbaarheid. Ook worden er leerlingen geplaatst zonder ASS diagnose, maar wel met een sterke behoefte aan structuur en verduidelijking in leeromgeving middels de TEACCH principes.

De leerlingen die De Bodde bezoeken hebben blijvende (intellectuele) beperkingen bij het aanleren van vaardigheden en het verwerven van kennis. Daarnaast spelen vaak de volgende kenmerken (in meer of mindere mate) een rol:

- een beperkte sociale redzaamheid
- een beperkt repertoire van interesses en activiteiten
- geringe intrinsieke motivatie
- matige weerbaarheid
- problemen in het verbeeldingsvermogen
- de motoriek is zowel kwalitatief als kwantitatief beneden het gemiddelde
- een beperkt concentratievermogen
- beperkte zelfstandigheid, blijvende afhankelijkheid
- lage frustratiedrempel

- grote prikkelgevoeligheid
- niet kunnen omgaan met prestatiedruk
- zwakke (auditieve) informatieverwerking
- moeite met het structureren van de eigen leefwereld
- problemen in de taalverwerving; zwakkere verbale en non-verbale communicatie;
- problemen in het aangaan van sociale contacten, met name de sociale wederkerigheid.

Toelating en plaatsing van leerlingen

a. Aanmeldingsprocedure

Alvorens ouders worden uitgenodigd voor een eerste kennismaking met de Bodde wordt door de gedragswetenschapper een eerste check gedaan of de leerling past binnen de indicatiecriteria van de Bodde. Dit kan door het opvragen van informatie en/of observatie op locatie.

Indien de leerling niet past binnen de indicatiecriteria van De Bodde, wordt verwezen naar een alternatieve school/instantie of samenwerkingsverband.

Indien (mogelijk) passend worden de ouders uitgenodigd om kennis te maken met school middels een individueel gesprek.

Wanneer ouders kiezen voor plaatsing op De Bodde vullen zij het aanmeldingsformulier en het toestemmingsformulier voor het opvragen van relevante gegevens bij de school/ instelling van herkomst of andere instanties in en wordt de aanmeldprocedure opgestart.

De gedragswetenschapper coördineert het te doorlopen traject.

Gegevens worden opgevraagd bij de school/instelling van herkomst en bij hulpverlenende instanties of zijn reeds aangeleverd via de TLV aanvraag.

De gedragswetenschapper neemt contact op met de school/instelling van herkomst om zo goed mogelijk geïnformeerd te worden over de ondersteuningsbehoeften van het kind. Dit gebeurt door middel van gesprekken en observatie.

De leerling wordt besproken in de Commissie van Begeleiding. De gedragswetenschapper brengt de aanmelding in aan de hand van de informatie en beschikbare rapportage. Aanvullend onderzoek en rapportage kan noodzakelijk zijn. Daarnaast worden aandachtspunten voor de begeleiding geïnventariseerd en wordt besproken hoe de procedure verder verloopt. Ouders ontvangen het inschrijfformulier.

Een dossieranalyse vindt plaats en opvolgend wordt in het leerlingvolgsysteem het OPP startdocument opgesteld. Het OPP waarin opgenomen het ontwikkelings- c.q. uitstroomperspectief wordt binnen 6 weken na plaatsing opgesteld.

Er wordt bekeken in welke type groep de aangemelde leerling het beste geplaatst kan worden. Hierbij wordt rekening gehouden met de individuele behoeften op ontwikkelingsgebied, mate van begeleiding m.b.t. gedrag, werkhouding en sociaal emotioneel niveau.

De leerling kan starten vanaf het moment dat het inschrijfformulier ondertekend ingeleverd is en de TLV is afgegeven. In overleg met ouders wordt moment van plaatsing bepaald. Er wordt altijd gestreefd naar een warme overdracht. De toekomstige leerkracht neemt contact op met de school van herkomst.

Indien nodig wordt ondersteuning door de schoolmaatschappelijk werker geboden om leerlingenvervoer bij de gemeente aan te vragen.

Indien school de leerling toch niet passend vindt binnen De Bodde heeft de school zorgplicht. De school zal met ouders kijken naar andere mogelijkheden of verwijzen naar het samenwerkingsverband.

b. Aanvraag TLV

Toelatings-en Advies Commissie

Een schoolonafhankelijke commissie via het samenwerkingsverband waar de leerling gezien zijn/haar woonplaats onder valt (Toelatings- en adviescommissie) bepaalt of een leerling een toelaatbaarheidsverklaring SO krijgt, waarmee hij/zij toelaatbaar is tot een SO-school. De school waar de leerling wordt aangemeld, informeert de ouders over de procedure. Bij het niet toekennen van een toelaatbaarheidsverklaring kunnen de ouders bezwaar aantekenen. De Bodde is aangesloten bij diverse samenwerkingsverbanden in de regio.

Wanneer de leerling al een Toelaatbaarheidsverklaring SO (TLV-SO) heeft, kunnen de ouders kiezen voor plaatsing op De Bodde of op collega-scholen in de regio. Plaatsing in een van de 3 Parelklassen verbonden aan reguliere basisscholen of op een reguliere basisschool behoort ook tot de mogelijkheden.

Indien er problemen zijn rond de plaatsing van een geïndiceerde leerling kunnen vanuit het Ministerie van Onderwijs onafhankelijke onderwijsconsulenten ingeschakeld worden.

Wanneer er nog geen Toelaatbaarheidsverklaring SO is afgegeven zal De Bodde de aanvraag verzorgen i.s.m. dagverblijf of de school van herkomst. Bekeken wordt in hoeverre het dossier volledig is en of er nog aanvullend onderzoek dient plaats te vinden. Aanvullend onderzoek kan uitgevoerd worden door De Bodde.

De ouders ondertekenen de aanvraag en geven daarmee De Bodde tevens toestemming de aanvraag in te dienen.

c. Zorgplicht

Met de invoering van Passend Onderwijs hebben alle scholen zorgplicht gekregen. Dat betekent dat ze er voor verantwoordelijk zijn om alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben een passende plek te bieden. Het gaat hierbij om leerlingen die worden aangemeld en leerlingen die al op school zitten. Na aanmelding heeft De

Bodde 6 weken de tijd om te beslissen over de toelating van de leerling. Deze periode kan eenmaal met 4 weken worden verlengd. De Bodde onderzoekt eerst of ze de leerling zelf de extra onderwijssteuning kan bieden. Soms hebben we meer informatie nodig om dit goed te beoordelen. We kunnen daarvoor om extra informatie vragen bij de ouders. Indien we zelf geen passende onderwijsplek kunnen bieden, leveren we onze uiterste inspanning om tot een passende plek op een andere school te komen. Dit gebeurt altijd in overleg met de ouders. Zij worden hierover tenminste schriftelijk en met redenen omkleed geïnformeerd. Indien ouders hiertegen bezwaar maken (binnen 6 weken bij het bevoegd gezag van de school) moet verplicht advies worden gevraagd bij het samenwerkingsverband Ouders en scholen kunnen tevens een beroep doen op onafhankelijke onderwijsconsulenten indien er zich problemen voordoen bij de plaatsing van geïndiceerde leerlingen.

Ook wanneer zittende leerlingen om uiteenlopende redenen voor een bepaalde tijd niet in staat zijn (volledig) onderwijs op school te volgen, neemt De Bodde haar verantwoordelijkheid voor de zorgplicht. Hierbij wordt in overleg met ouders gezocht naar een passend alternatief. Onderwijs op een andere locatie dan school behoort tot de mogelijkheden. In enkele gevallen wordt de samenwerking gezocht met de onderwijs(zorg)consulent.

d. Verwijdering

Grenzen van het onderwijs zijn bereikt als:

- de veiligheid van desbetreffende leerling, de andere leerlingen en/of het personeel in het geding komt
- er geen sprake meer is van leerbaarheid
- de leerling geen nabijheid duldt van andere leerlingen en/of personeel
- de tijd voor verzorging/medische handelingen en structurele therapie niet meer in juiste verhouding staat tot het didactisch programma.

Er kunnen zwaarwegende redenen zijn om geplaatste leerlingen te schorsen dan wel te verwijderen. In situaties waarin de school het voornemen heeft de leerling te schorsen dan wel te verwijderen wordt er eerst contact opgenomen met de voorzitter van het college van bestuur van Biezonderwijs en in geval van verwijdering met de ambtenaar belast met de leerplicht. Het bevoegd gezag beslist over toelating, schorsing en verwijdering, na directie, zorgteam en/of de leraar gehoord te hebben (i.v.m. dossiervorming). De Bodde heeft een schorsingsprotocol.

Kwaliteiten personeel

a. Management

Het managementteam van De Bodde werkt vanuit de principes van de lerende organisatie. Persoonlijk meesterschap, systeemdenken, een gezamenlijke visie ontwikkelen, omgaan met mentale modellen en teamleren zijn hierbij kernbegrippen.

De visie op leiderschap en de concretisering van de principes van de lerende organisatie gaan uit van een aantal kenmerken; de schoolleiding heeft een heldere visie op

onderwijs en draagt deze over op de teamleden. Tevens motiveert de schoolleiding teamleden en ouders hun bijdrage te leveren aan het realiseren van de, aan de visie, gerelateerde doelen. Dit gebeurt o.a. via het gebruik van de kijkwijzer, klassenbezoeken en flitsbezoeken.

De schoolleiding vergroot de participatie van een ieder door verantwoordelijkheden en bevoegdheden te delegeren, door informatie beschikbaar te stellen, resultaatafspraken vast te stellen en deze resultaten te monitoren. Gedurende het proces van kwaliteitsverbetering bewaakt en stuurt het management de doorgaande lijn en de samenhang in de organisatie op dusdanige wijze, dat voor alle teamleden duidelijk is/wordt wat hun individuele bijdrage is en/of wordt.

Vanuit deze stijl van leidinggeven, heeft De Bodde zich ontwikkeld tot een professionele organisatie waarbij werken aan de verbetering van de onderwijskwaliteit in alle processen is geborgd.

b. Personeel

Het team van De Bodde bestaat uit gekwalificeerd personeel. De meeste leerkrachten hebben zich gespecialiseerd voor het ZML-onderwijs door het volgen van de Opleiding Speciaal Onderwijs en/of de opleiding Master En. Daarnaast heeft een aantal leerkrachten zich gespecialiseerd in de begeleiding van kinderen met een autisme spectrum stoornis. De groepsleerkrachten krijgen in de groep fulltime ondersteuning van onderwijsassistenten. Deze hebben onder meer de volgende opleidingen gevolgd: KVJV (Kindverzorging en Jeugdverzorging); AW (Agogisch Werk); SPW (Sociaal Pedagogisch Werk); MBO-IW (Middelbare Beroepsopleiding Inrichtingswerk); OAS (onderwijsassistente). Bij aanname wordt van hen momenteel de opleiding OAS geëist.

De (groeps-)leraar en de onderwijsassistent worden ondersteund door de adjunct directeur, intern begeleider, gedragswetenschapper, maatschappelijk werkende, logopedisten, schoolarts en/of jeugdverpleegkundige. Voor individuele begeleiding en persoonlijke verzorging zijn er medewerkers van zorgpartner Amarant.

De vakleerkracht gym geeft en/of ondersteunt de gymlessen.

Signaleren van onderwijs- en zorgvragen

Algemeen

a. Schoolklimaat

Het schoolklimaat op De Bodde is een aangename, uitdagende, motiverende en stimulerende werkomgeving, waarin teamleden en leerlingen op een positieve manier met elkaar omgaan. Het schoolklimaat bevordert en stimuleert de betrokkenheid van ouders. De Bodde zorgt voor veiligheid, geborgenheid, rust en structuur. Dit realiseren we door duidelijke schoolregels, een opgeruimde school en een professioneel en collegiaal werkklimaat.

b. Zorg en begeleiding

Op school werken bevoegde en gespecialiseerde leraren. Het onderwijs, de zorg en de begeleiding is structureel georganiseerd. Vanuit behoeftes en mogelijkheden van de individuele leerling zorgt SO De Bodde voor systematische begeleiding tijdens de schoolloopbaan gericht op het vervolg onderwijs (VSO) en de latere keuze binnen wonen, werken en vrije tijd.

c. De leerling in de school

We zijn als school voor SO gespecialiseerd in het leveren van onderwijs op maat. De individuele mogelijkheden van de leerling vormen het belangrijkste uitgangspunt bij de inrichting en organisatie van ons onderwijs.

d. Op het niveau van de individuele leerling

In ons onderwijs richten wij ons op een optimale en veelzijdige ontwikkeling van elke leerling persoonlijk. Bij plaatsing wordt door de intern begeleider op basis van de aangeleverde informatie een OPP startdocument geschreven. De leerkracht stelt op basis daarvan binnen 6 weken een eerste OntwikkelingsPerspectiefPlan (OPP) op waarin het ontwikkelings- cq uitstroomperspectief (leerroute) wordt vermeld. Dit wordt met de ouders besproken en door hen ondertekend. We zien de leraar als de centrale regisseur, die direct en indirect wordt ondersteund door de overige medewerkers binnen de school.

e. Op het niveau van de groep

Ons onderwijs is individueel gericht, maar dit betekent niet dat ieder kind apart onderwijs krijgt. Iedere leerkracht begeleidt met hulp van een onderwijsassistent een groep van ongeveer 8 tot 14 leerlingen waarbinnen naar behoefte individuele begeleiding gegeven wordt. De behoeften van de leerlingen in een bepaalde groep leiden tot het opstellen van sub-lesgroepen per leergebied. Hierin is het onderwijsaanbod voor betreffende leerlingen beschreven.

Binnen de groep wordt gedifferentieerd door het inzetten van onderwijsassistent of een aangepaste organisatie. Voor een aantal leerlingen is ook sprake van aangepaste leermomenten buiten de groep: logopedie, speltherapie, fysiotherapie, psychomotorische therapie, sensorische integratie, leesinstructies e.d.

Voor de zomervakantie worden de nieuwe groepen ingedeeld. In de loop van het schooljaar wisselen van groep is incidenteel mogelijk.

Leerlingen van onze school hebben extra tijd en aandacht nodig om allerlei vaardigheden aan te leren. Daarom wordt de lesstof in kleine stapjes aangeboden en op een gevarieerde manier regelmatig herhaald. Naast het aanleren van didactische vaardigheden wordt er ook veel aandacht besteed aan het aanleren en onderhouden van sociale- en praktische vaardigheden (gericht op zelfstandigheid en zelfredzaamheid).

We volgen de ontwikkelingen van de leerling nauwgezet en leggen de resultaten vast in een dossier. Ouders hebben te allen tijde het recht op inzage in dit dossier. Eén keer in de vier jaar vindt een psychologisch onderzoek plaats. De gegevens worden met de ouders besproken tijdens een trajectbespreking.

f. Commissie van Begeleiding

Binnen school is een Commissie van Begeleiding waarin vragen rondom de ontwikkeling van leerlingen besproken worden. Vragen worden ingebracht door de adjunct directeur, de gedragswetenschapper, de intern begeleider, de leerkracht van de groep of ouders.

In het CvB hebben de adjunct directeur, gedragswetenschappers en maatschappelijk deskundige zitting. Voorzitter van het CVB is de gedragswetenschapper. De CVB komt elke twee weken bij elkaar. De CvB organiseert indien daar aanleiding toe is een netwerkoeverleg op individueel leerlingniveau met betrokken ketenpartners.

g. Netwerkoeverleg

Het netwerkoeverleg is een doorontwikkeling van het voorheen genoemde ZABT. Bij complexe casuïstiek worden betrokken ketenpartners en ouders uitgenodigd om te zoeken naar passende oplossingen. Per casus wordt een regievoerder benoemd.

Competenties en professionalisering

a. Integraal personeelsbeleid / professionalisering

Het personeel volgt regelmatig cursussen om zich bij te scholen.

Nascholing kan ingezet worden voor het gehele team, per afdeling of een specialisatie voor één of meerdere medewerkers. Ook vraaggericht wordt scholing ingekocht indien de praktijk hier om vraagt.

b. Algemene competenties voor onderwijsgevende

- **Pedagogische wendbaarheid**
Geeft individuele begeleiding aan (problematische) leerlingen met verschillende hulpvragen en problemen en creëert daarvoor een veilig pedagogisch klimaat. Beschikt over kennis en vaardigheden betreffende de verschillende begeleidingsbehoeften, syndromen en ziektebeelden zoals we deze tegenkomen in het SO.
- **Klassenmanagement**
Organiseert het verloop van het groepsproces zodanig dat leerlingen taakgericht en interactief werken in een leeromgeving waarin leerlingen zich veilig en gerespecteerd voelen en gestimuleerd worden om zich maximaal te ontploien.
- **Vernieuwend denken**
Denkt vanuit verschillende bronnen na over ervaringen, ideeën en veranderingen in onderwijsvragen en komt op basis daarvan tot verbetervoorstellen en/of nieuwe ideeën.
- **Activerend en gedifferentieerd werken**
Speelt bij instructie en verwerking in op de leermogelijkheden van de leerlingen.
- **Vakmatige beheersing**
Beheerst vakinhoudelijke kennis en vakdidactische kennis en vaardigheden en is actief in het verbreden, verdiepen en vernieuwen van deze kennis en vaardigheden.

- **Collegiale consultatie**
Werkt aan de eigen professionele ontwikkeling en ondersteunt de professionele ontwikkeling van collega's.
- **Vernieuwend werken**
Staat open voor ontwikkelingen en draagt bij aan de implementatie van veranderingen en vernieuwingen in het ZML onderwijs
- **Communicatie, overleg en samenwerking**
Werkt mee aan het verbeteren van communicatie, overleg en samenwerking in samenhang met het realiseren van de doelen van de school.
- **Organiseren en planmatig handelen op langere termijn**
Overziet de samenhang tussen (onderwijs)activiteiten en zorgt voor een effectieve en efficiënte organisatie en planning van activiteiten.
- **Contacten en informatie-uitwisseling**
Kan in uiteenlopende contacten komen tot een bespreking van en afstemming over de leerprocessen en leerresultaten van leerlingen.

Een veilige school

Algemeen

Veel aandacht is de afgelopen jaren uitgegaan naar het realiseren van een 'Veilige School':

- In fysiek opzicht is een aantal aanpassingen gedaan m.b.t. de schoolomgeving i.v.m. een verkeersveilige schoolomgeving. Met de gemeente vindt regelmatig overleg plaats over hoe het nog veiliger kan.
- Intern beschikken we over een 'Veiligheidsprotocol', het personeel is hiermee bekend.
- Er zijn 4 interne vertrouwenspersonen.
- Het personeel is bekend met de Meldcode en handelt er naar.
- Er is een heldere klachtenregeling ontwikkeld.

- Er is een sociaal veiligheidsplan opgesteld waarin het pestprotocol is opgenomen. Dit wordt jaarlijks geëvalueerd.
- We streven naar openheid en leggen afspraken vast.
- Het personeel is middels een training DDG (omgaan met dreigend en destructief gedrag) vaardiger geworden in het voorkomen van en omgaan met agressie.
- Omgaan met dreigend en destructief gedrag blijft binnen de afdelingen onder de aandacht. Ook omdat er steeds weer nieuw personeel in de school komt.
- Er is een 'achtervangprotocol' en 'schorsingsprotocol' opgesteld.
- Een veilige, opgeruimde en overzichtelijke leer- en werkomgeving. Twee keer per jaar vindt een ARBO gebouwencontrole plaats door ARBO-werkgroep en preventiemedewerkers. .

De sociale vaardigheden van leerlingen

Deze versterken we door een vijftal positief geformuleerde omgangsregels, te weten:

1. Is mijn naam, noem me zo voortaan.
2. Bij nee of stop hou je op.
3. De spullen heel en schoon, dat is heel gewoon.
4. Samen spelen is fijn, daar mag jij ook bij zijn
5. Ben je boos tel tot 10. Je wordt rustig zul je zien.

Veiligheid is iets van samen. Controle op naleving van regels en het geven van feedback horen daarbij. Indien gewenst kan de externe vertrouwenspersoon personeel en ouders ondersteunen. Een netwerk van zorg rondom de school (Veiligheidshuis) ondersteunt ons.

Wegloopprotocol

Binnen de school hanteren we strikte afspraken over het gesloten houden van deuren, ramen en hekwerken. Wanneer onverhoopt een leerling toch 'wegloopt', gelden de volgende afspraken: de afdelingscoördinator (of plaatsvervanger) wordt gewaarschuwd, deze organiseert de volgende stappen:

- de leerling wordt gevolgd door een of meerdere medewerkers die met mobiele telefoon contact houden met de school;
- bij vermissing worden na ten hoogste 15 minuten de politie/ wijkagent ingeschakeld en vervolgens worden ouders/ vertegenwoordigers geïnformeerd.

Fysieke toegankelijkheid van schoolgebouw, aangepaste werk- en instructieruimtes en hulpmiddelen.

De Bodde hecht veel waarde aan een goede toegankelijkheid voor iedereen, ook rolstoelgebruikers. De Bodde is goed bereikbaar met openbaar vervoer, per auto, met de(brom)fiets en te voet. In het gebouw zijn alle ruimten toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Indien nodig worden speciale hulpmiddelen ingezet.

In 11 gespecialiseerde groepen is het onderwijs ingericht volgens de TEACCH-principes (Treatment and Education of Autistic and related Communication handicapped Children). Visualisatie en voorspelbaarheid staan hierbij centraal. In een gestructureerde omgeving wordt duidelijkheid geboden aan leerlingen. Het onderwijs in deze

groepen is voornamelijk individueel gericht. De leerlingen hebben binnen de klas een individuele werkplek die afgeschermd is van de werkruimte van andere leerlingen. Tevens beschikt een groep over een aparte eetruimte en er zijn aparte kantoor/werkruimten voor iedere klas beschikbaar.

In en om het gebouw beschikken we over een gymzaal, watergewinningsbad, kleedlokalen, snoezelruimte, verschoningsruimte, PAR (prikkelarme achtervang ruimte), logopedie- en therapieruimtes, onderzoekskamers, vergaderruimte, tuin en dierenverblijf.

Protocol voor medische handelingen

De Bodde werkt conform de afspraken uit het protocol medicijnverstrekking en medische handelingen van De Bodde. Dit protocol is vastgesteld in samenwerking met de GGD Hart van Brabant. Hierin is opgenomen:

- dat ouders schriftelijke toestemming moeten verlenen voor het verstrekken van medicijnen.
- dat leerlingen niet zelf de medicijnen in hun bezit mogen hebben
- dat medicijnen worden bewaard in een afgesloten medicijnenkistje
- dat het personeel registreert wanneer en hoeveel medicijnen worden ontvangen en wat wordt uitgereikt
- afspraken over verstrekken van medicijnen op verzoek en indien de leerling op school ziek wordt.

Op het schoolnetwerk/Arbo zijn hierover gegevens terug te vinden.

Onderwijs

a. Visie op onderwijs

De Bodde richt zich op het veelzijdig ontwikkelen van de mogelijkheden van de leerling met een verstandelijke beperking en past het onderwijs daar zo goed mogelijk op aan. We streven na bij iedere leerling een positief gevoel van eigenwaarde te ontwikkelen.

Veiligheid en vertrouwen vormen de basis voor het onderwijsleerproces.

Vertrekpunt vormt het dagelijks leven van de leerling. Ons algemene doel is onze leerlingen zodanig toe te rusten dat ze bij het verlaten van de school na de VSO leeftijd zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen en werken en dat zij een zinvolle invulling kunnen geven aan hun vrije tijd (recreëren).

De Bodde wil dit realiseren door mogelijkheden van leerlingen die zeer moeilijk leren, optimaal te ontwikkelen via het geven van kwalitatief goed onderwijs vanuit de pedagogische visie:

- Die gericht is op de voortdurende en optimale ontwikkeling van de leerling als individu in relatie tot zijn omgeving.
- Die de leerling stimuleert zo zelfstandig mogelijk te functioneren in de maatschappij om zo goed mogelijk te integreren in de samenleving.
- Die gekenmerkt wordt door een pedagogisch schoolklimaat dat het welzijn van de leerlingen bevordert.

Uitgangspunt wordt gevormd door de kerndoelen ZML. Binnen onze school proberen wij bij elke leerling 'eruit te halen wat erin zit'. We meten daarbij elke leerling naar zijn eigen maat. Op basis van het geformuleerde uitstroomperspectief volgen leerlingen een individuele leerroute.

Om dit streven in de praktijk waar te maken, werken we aan een efficiënte organisatie van De Bodde vanuit de volgende onderwijskundige visie:

- Wij bieden de leerlingen een duidelijke structuur.
- Wij behandelen elkaar met respect. Leerlingen moeten zich op school veilig voelen.
- De leeromgeving nodigt de leerlingen uit tot leren en ontdekken.
- Iedere leerling wordt aangesproken op zijn/haar eigen niveau, maar ze ervaren wel dat ze deel uitmaken van een groep.
- We streven naar een zo groot mogelijke zelfredzaamheid en zelfstandigheid bij de leerlingen.

De Bodde kenmerkt zich door:

- Toegankelijk te zijn voor leerlingen en ouder(s)/verzorger(s).
- Snel en flexibel om te gaan met vragen van ouder(s)/verzorger(s).
- Een duidelijke, transparante organisatie waarin taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden goed geregeld zijn.
- Een duidelijk en voorspelbaar schoolklimaat te creëren voor leerlingen.
- De gebouwen modern en goed geoutilleerd in te richten.

- Te werken met methodes en materiaal, die de onderwijsgevenden in staat stellen kwalitatief goed onderwijs te realiseren.
- Doordachte didactische leerlijnen per kerndoel/vak- en vormingsgebied te gebruiken en verder te ontwikkelen.

b. Handelings- en Opbrengstgericht werken (HOGW)

Planmatig werken en afstemming van het onderwijsaanbod op behoeften van de groep en de individuele leerling geschiedt door middel van groepsplannen en OntwikkelingsPerspectiefPlannen (OPP).

De planning van het onderwijsaanbod en de registratie van de vorderingen vindt plaats in het digitale leerlingvolgsysteem in ParnasSys.

Twee keer per jaar worden de opbrengsten en nieuw te behalen doelen met de ouders geëvalueerd en vastgesteld.

Eén keer per jaar wordt aan de hand de overzichten uit ParnasSys en het formulier streefniveau leerroutes De Bodde in samenspraak met ouders/ verzorgers inzichtelijk gemaakt op welk niveau de leerling uitstroomt. De data voor dit formulier worden via ParnasSys beschikbaar gesteld.

Het handelings- en opbrengstgericht werken is een cyclisch proces dat minimaal twee keer per jaar wordt uitgevoerd.

In deze cyclus wordt in chronologische volgorde gewerkt aan de verschillende fases HOWG; waarnemen – begrijpen – wegen – plannen – handelen – evalueren. Dit geldt zowel voor de groepsbesprekingen als voor de OPP besprekingen met ouders.

c. Organisatie

Groeptypes

We kennen binnen het SO op De Bodde verschillende arrangementen. Hiervoor verwijzen wij naar de arrangementskaarten die op de website beschikbaar zijn. De commissie van begeleiding (CvB) bepaalt in welk type groep de leerling wordt geplaatst.

Leerroutes

Om zo optimaal mogelijk aan te sluiten bij de mogelijkheden van de leerlingen is er sprake van 6 leerroutes. SO De Bodde biedt onderwijs aan op de leerroutes 1 t/m 4.

Met opmerkingen [SG2]: Voldoende?

Wanneer er in onderstaande tekst gesproken wordt over niveau dan verstaan we daaronder het totaal niveau van functioneren van de leerling.

Leerroute 4: Arbeid / SBO / Pro

In het algemeen spreken we hier van een gemiddeld tot hoog ZML niveau. De leerlingen in deze leerroute zijn relatief sociaal sterke personen, ze zijn gericht op anderen. Er is sprake van wederkerigheid en inlevingsvermogen.

Ze kunnen om hulp vragen, anticiperen op problemen en kunnen flexibel omgaan met wisselende groepsamenstellingen. Ze zijn op een adequate manier sociaal weerbaar. Binnen hun mogelijkheden zijn ze in staat tot zelfreflectie.

De leerlingen vragen om een stimulerende omgeving waarbinnen ze voldoende uitgedaagd worden (pedagogisch en didactisch). Ze hebben daarnaast behoefte aan een veilige en voorspelbare omgeving.

Deze leerlingen zijn gebaat bij een onderwijsaanbod dat zich richt op cognitieve ontwikkeling, praktische- en sociale vaardigheden. De ontwikkeling van deze vaardigheden staat in het teken van het vergroten van de zelfstandigheid en het later dragen van eigen verantwoordelijkheid op het gebied van wonen, werken, vrije tijd en burgerschap.

Het uitstroomperspectief, dat gebaseerd is op de cognitieve mogelijkheden en onderwijsbehoeften van de leerling is veelal VSO ZML leerroute 4, PRO of SBO.

Leerroute 3: Arbeidsmatige Dagbesteding

In het algemeen spreekt men van een gemiddeld ZML niveau.

De leerlingen in deze leerroute zijn leerlingen die sociaal emotioneel nog veel kunnen leren en daarin ook leerbaar zijn.

Aandachtspunten zijn: ego-ontwikkeling; weerbaarheid; samenwerken; conflictsituaties hanteren; hulpvragen leren stellen; aanleren van waarden en normen; inzicht in eigen handelen (zelfreflectie); het overzien van de gevolgen van eigen daden; impulsgerichtheid.

De leerlingen hebben in potentie in zich dat ze sociaal emotioneel kunnen ontwikkelen maar of het voldoende tot uiting komt, wordt sterk bepaald door de omgeving en/ of een bijkomende problematiek.

De leerlingen vragen om een overzichtelijke omgeving waarbinnen ze voldoende uitgedaagd worden (pedagogisch en didactisch). Er is veel ruimte voor herhaling.

Deze leerlingen zijn gebaat bij een onderwijsaanbod dat zich richt op cognitieve ontwikkeling, praktische- en sociale vaardigheden. De ontwikkeling van deze vaardigheden staat in het teken van het vergroten van de zelfstandigheid en het dragen van latere eigen verantwoordelijkheid op het gebied van wonen, werken en vrije tijd.

Het uitstroomperspectief is in principe VSO ZML leerroute 3.

Leerroute 2: Activiteitgerichte Dagbesteding

In het algemeen spreekt men van een laag ZML niveau.

De leerlingen in deze leerroute zijn leerlingen die sociaal emotioneel kwetsbaar zijn, impulsgericht handelen en daarin nauwelijks leerbaar zijn. Ze zijn sterk gericht op

bevrediging van eigen wensen en behoeften. Ze houden weinig rekening met de ander en kunnen zich niet inleven in die ander. Sommige vaardigheden kunnen getraind worden maar worden niet of nauwelijks eigen gemaakt.

De leerlingen vragen om een gestructureerde pedagogisch-didactische omgeving waarbinnen ze uitgedaagd worden om zich middels ervaringsgericht leren verder te ontwikkelen. Deze leerlingen zijn sterk gebaat bij een onderwijsaanbod gericht op de praktische vaardigheden. Er wordt vooral gewerkt vanuit betekenisvolle activiteiten en ervaringsleren. Deze leerlingen ontwikkelen zichzelf vooral door het 'doen' en vragen derhalve om een uitlokkende pedagogisch-didactische leeromgeving waarbinnen ze uitgedaagd worden zich verder te ontwikkelen.

De ontwikkeling van vaardigheden staat in het teken van het vergroten van de zelfstandigheid op het gebied van het latere wonen, werken, vrije tijd.

Het uitstroomperspectief is in principe VSO ZML leerroute 2.

Leerroute 1: Belevingsgerichte Dagbesteding

In het algemeen spreekt met van een zeer laag ZML niveau met meervoudige complexe zorgbehoefte. De leerlingen in deze leerroute zijn leerlingen die in grote mate afhankelijk zijn van een ander om tot handelen te komen. Ze tonen weinig eigen initiatief en de initiatieven die ze tonen zijn gericht op de eigen behoeftebevrediging. Ze kunnen geen rekening houden met een ander, hebben geen inlevingsvermogen, ze zien de ander als een object. Er is geen sprake van samenspel, beurt name en delen.

De leerlingen vragen om een gestructureerde pedagogisch-didactische omgeving waarbinnen ze uitgedaagd worden om zich middels ervaringsgericht leren verder te ontwikkelen. Deze leerlingen zijn gebaat bij een onderwijsaanbod gericht op het aanleren van de algemeen dagelijkse levensverrichtingen.

Het uitstroomperspectief is in principe VSO ZML leerroute 1.

d. Onderwijs-Zorgarrangement

Gezien de intensieve begeleidings- en verzorgingsvraag wordt voor sommige leerlingen een onderwijszorgarrangement aangevraagd. Binnen De Bodde wordt hiervoor de term 'Zorg in Onderwijs' gehanteerd. Dit gebeurt in samenwerking met ouders en de zorgpartners, waardoor er gedurende de onderwijstijd extra ondersteuning in de groep aanwezig.

e. Zorg-Onderwijsarrangement

Wanneer er sprake is van een meervoudige complexe zorgbehoefte waarvoor een leeromgeving buiten de school meer passend is, wordt bekeken op welke manier het onderwijs naar de zorglocatie gebracht kan worden. Een zorgvuldig traject gaat hieraan vooraf. Insteek van zo'n arrangement is altijd ingroei binnen school. Wanneer blijkt dat dit niet tot de mogelijkheden behoort, zal onderwijs op de zorglocatie gecontinueerd blijven.

Kwaliteitsbeleid en Ondersteunende disciplines

a. Kwaliteitsbeleid

Om gestructureerd en systematisch aan kwaliteitsverbetering te werken, is inzicht in alle relevante aspecten van het onderwijs noodzakelijk en dient een helder en objectief beeld te worden verkregen over de sterke en zwakke kanten van De Bodde. Op basis van deze gegevens kan met resultaatgerichtheid en transparantie binnen de school, naar ouders en naar andere betrokken instanties worden gecommuniceerd. Dit alles met de wil en het vermogen om de school continu door middel van samenwerking te verbeteren. De stuurgroep kwaliteitszorg (SGKZ) is verantwoordelijk voor deze kwaliteitsverbeteringen. De stuurgroep realiseert dit aan de hand van de zelf-evaluaties en een plan van aanpak op de standaarden van het Inspectiekader.

b. Ondersteunende disciplines

Ondersteunende disciplines intern

- Maatschappelijk deskundige: richt zich op de afstemming van de school- en thuissituatie en ondersteunt ouders bij hulpvragen betreffende de thuissituatie en aanvragen indicaties, via de Jeugdwet of de WLZ.
- logopedisten: ondersteunen de spraak-/taalontwikkeling zowel op groeps- als op individueel niveau en zijn verantwoordelijk voor de communicatiesystemen. Ze coördineren het leerstofaanbod rondom "leespraak".
- gedragswetenschappers: verrichten onderzoek bij leerlingen en adviseren leraren in het kader van het opstellen en uitvoeren van OPP's.

- jeugdarts en/of jeugdverpleegkundige: doen periodiek geneeskundig onderzoek en adviseren de school op het gebied van gezondheidszaken.

Ondersteunende disciplines extern

Om sommige leerlingen in staat te stellen het onderwijs goed te kunnen volgen, wordt er binnen De Bodde gebruik gemaakt van:

- ZIO (zorg in onderwijs). Soms hebben leerlingen niet voldoende aan de basisaanpak en is er extra zorg nodig om onderwijs te volgen. Deze zorg wordt georganiseerd vanuit 2 wetten: de Wet Langdurige Zorg (WLZ) en de Jeugdwet (JW).
- Psychomotore therapie (PMT)
- Sensorische integratiebehandelingen (SI)
- (Kinder)fysiotherapie
- ABA

De ondersteuningsstructuur en de samenwerking met instellingen voor zorg en jeugdhulpverlening

SO De Bodde verzorgt onderwijs aan leerlingen uit de hele regio Midden-Brabant en heeft in het kader van Passend Onderwijs te maken met verschillende samenwerkingsverbanden (o.a. Plein013). In de ketenzorg werken we samen met verschillende instanties en organisaties.

a. Voor zorg en jeugdhulpverlening werken we samen met:

- Veilig Thuis
- Zorg – en Veiligheidshuis
- MEE; Hulpverlening aan mensen met een beperking
- Zorginstellingen

- Politie/zedenpolitie/wijkagent
- Ketenpartners in de jeugdhulpverlening
- Toegangsteams
- CCE; Centrum voor Consultatie en Expertise
- GGD
- IMW: instituut voor maatschappelijk werk
- Gemeente Tilburg/leerplicht
- William Schrikker Groep

b. Overige organisaties waarmee de Bodde samenwerkt

- Servicepunt regionaal leerlingenvervoer
- Provincie/BVL (Brabant VerkeersVeiligheidslabel)
- Andere scholen binnen Stichting Biezonderwijs Tilburg
- De Kracht
- Plein013 en andere samenwerkingsverbanden in de regio Midden-Brabant
- PABO Pedagogische Academie Basis Onderwijs
- ROC (MBO) Regionaal Opleiding Centrum / Middelbaar Beroepsonderwijs
- Koning Willem I-college
- CmKT Cultuur met KunstTilburg
- SLO Stichting Leerplan Ontwikkeling
- Driestar Educatie begeleidt bij kwaliteit ontwikkeling
- LECSO (Landelijk Expertisecentrum Speciaal Onderwijs)
- CED Centrum voor Expertise en Dienstverlening
- AMO Actieve middag opvang
- BSB Buitenschoolse Opvang Amaran